

Байдак Л.І.

Сумський національний аграрний університет, Україна

Анотування та реферування як ефективні прийоми роботи з іншомовною фаховою літературою

Останніми роками спостерігається постійне зростання ролі іноземної мови у житті суспільства. Вона перетворюється на справжній засіб комунікації завдяки розширенню міжнародних контактів. Сучасні суспільно-економічні тенденції в Україні висувають перед випускниками вищих навчальних закладів завдання оволодіти не лише мовними знаннями та мовленнєвими навичками, але й творчими пошуковими вміннями самостійної роботи з іншомовною інформацією у процесі вирішення лінгвістичних, професійних чи духовно-ціннісних завдань.

Проте рівень іншомовної комунікативної підготовки студентів нелінгвістичних факультетів часто не відповідає сучасним вимогам. Як результат, для майбутніх спеціалістів виявляється складним читання автентичної літератури за фахом, написання реферату чи анотації на тему свого наукового дослідження і т. ін. Це зумовлює необхідність підвищення якості іншомовної професійно-орієнтованої підготовки випускників.

Навчання іноземній мові у нелінгвістичному виші передбачає широке використання іншомовної літератури зі спеціальності. Робота з фаховими текстами сприяє як реалізації навчальних цілей у плані оволодіння іноземною мовою, так і вирішенню інших завдань, а саме: знайомство з публікаціями з певної професійної тематики, виявлення нових тенденцій зарубіжних досліджень у цій галузі, пошук та відбір матеріалу для наукової роботи та практичної діяльності.

Серед ефективних прийомів роботи з текстами за фахом важливе місце займають реферування та анотування, оскільки передбачають, окрім суто читання та перекладу, ще й аналіз змісту прочитаного для вилучення значимої інформації та синтез цієї інформації у процесі створення вторинного компресованого тексту. Створюючи такий текст, студенти набувають навичок

самостійного вилучення, обробки та трансформації інформації. Однак, слід визнати, що стисле узагальнення інформації є непростим завданням для студентів і вимагає відповідних умінь і навичок. Їх формуванню варто приділяти належну увагу під час практичних занять з іноземної мови.

Цикл навчання анутованню та реферуванню іншомовних текстів повинен містити кілька етапів. Перший етап доцільно присвятити теоретичному огляду понять «реферат» та «анотація», специфіці процесів реферування та анутовання текстів іноземною мовою, особливостям мови та стилю, спільним та відмінним рисам реферату та анотації. Студентам варто пояснити, що сутність цих видів роботи полягає у максимальному скороченні об'єму інформації, яка міститься в оригіналі зі збереженням його основного змісту [1, 24]. Різниця між анотацією та рефератом визначається їх призначенням. Анотація лише інформує про існування первинного документу певного змісту та характеру, реферат же містить виклад основного змісту першоджерела.

Реферування та анутовання – це складні творчі процеси, побудовані на проникненні в суть того, про що інформується. Відбувається не просто скорочення тексту, а суттєва переробка змісту, композиції та мови оригіналу:

- у змісті виділяється основне і викладається стисло;
- однотипні факти групуються та їм надається узагальнююча характеристика;
- цифрові дані систематизуються та узагальнюються;
- мова оригіналу зазнає змін у бік нормативності, нейтральності, простоти та лаконічності [2, 64].

План складання анотації та реферату містить одні й ті ж пункти, до кожного з яких пропонуються спеціальні мовні кліше, характерні для цього жанру:

1) бібліографічний опис матеріалу (автор, назва, вихідні дані):

The text/article is headlined ...;

The text is entitled ...;

The author of the text is ...;

The text is written by ...;

2) тема статті:

The text deals with ...;

The text is devoted to ...;

The text is about ...;

3) максимально стисла характеристика матеріалу (основна думка чи думки):

The author emphasizes the idea of ...;

Attention is drawn to the fact ...;

In the opinion of the author it is ...;

4) висновки автора:

The author comes to the conclusion that ...;

The author concludes by saying that ....

Важливо підкреслити, що, складаючи реферат або анотацію, референт повинен передавати авторський зміст, не даючи власної оцінки.

Метою другого етапу є практична підготовки студентів до написання реферату або анотації. Проводиться робота безпосередньо з текстовим матеріалом. Цей етап передбачає виконання різних вправ, спрямованих на опрацювання фахових термінів, формування умінь виділяти основні та другорядні факти, співвідносити окремі частини тексту, складати логічний план, узагальнювати викладені факти. Прикладами завдань можуть бути:

- виділіть у тексті речення, які передають основну думку тексту;
- виділіть різними кольорами абзаци, які містять основну інформацію, та ті, в яких вона другорядна;
- підберіть заголовки до виділених абзаців;
- дайте тексту заголовки (або виберіть один із кількох запропонованих);
- дайте відповіді на запитання до змісту тексту;
- знайдіть ключові слова (фрази), які передають суть прочитаного;
- скоротіть текст, пропускаючи другорядні деталі та специфічні приклади;
- перефразуйте виділені речення.

На третьому етапі студентам пропонується написати реферат або анотацію прочитаного та опрацьованого тексту. Варто зорієнтувати їх на дотримання таких порад:

- визначте основні ідеї;
- зосередьтесь на ключових деталях;
- використайте ключові слова та фрази;
- напишіть лише стільки, щоб передати суть;
- робіть стислі, але логічно завершені записи.

На завершальному етапі студенти зачитують та аналізують складені анотації або реферати. До типових помилок можна віднести:

- надлишкова інформація (студент написав занадто багато);
- невиправдана втрата суттєвої інформації (студент написав занадто мало);
- непотрібне дублювання словесної інформації;
- викривлення смислу першоджерела;
- відсутність логіки у подачі матеріалу.

Таким чином, анотування та реферування можна віднести до ефективних методичних прийомів у роботі з іншомовною професійно-орієнтованою літературою у процесі навчання іноземній мові. Їх застосування сприяє формуванню у студентів як мовної, так і професійної компетенції, розвиває навички аналітико-синтетичної обробки інформації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дронова Н.А. Технология обучения компрессии научно-технической литературы в процессе преподавания иностранного языка / Н.А.Дронова. - Среднее профессиональное образование [Текст]: ежемесячный теоретический и научно-методический журнал. - М.: 2013г. №10 – С.24-27
2. Минакова Т.В. Английский язык для аспирантов и соискателей [Текст]: учебное пособие / Т.В.Минакова. – Оренбург: ГОУ ОГУ, 2005. – 103с.